

**PRITE, PRITE
AZEM GALICËN!**

**BOTIMET
TOENA
TIRANE**

CITTA' di CHIERI
CONSIGLIERE COMUNALE
Vincenzo Cucci

ODHISE K. GRILLO

Prite, prite
Azem Galicën!

Ilustrimet nga:
VEHAP KOKALARI

BOTIMET TOENA
TIRANË 1999

Vogëlushin e porsalindur në familjen Galica, prej Drenicës, që e përsëndetën me dhjetra të shtëna pushkësh e revolverësh, ditën e tretë të lindjes, sipas zakonit shqiptar, e kishin rrethuar gjithë fisi, gra e burra, pleq e të rinj dhe fëmijë. I kishin vënë përpara një copë letër të bardhë një libër, një revolver, një gërshtë e sende të tjera dhe po prisnin me padurim cilin do të kapte vogëlushi me dorën e tij të njomë...

Si e lëvizi dorën përmbi letrën e bardhë, vogëlushi treditësh më në fund e ngjiti mbi një alltie me dorezë të sedeftë, si një fat-thënie për të ardhmen e tij.

- Do të bëhet trim mbi trima, - thanë pleqtë.

- Do të bëhet si gjyshi dhe i ati, - thanë ca të tjerë.

- Do të bëhet kreshnik si drenicakët, - shtuan ca burra.

I rrethuar nga kreshnikët e zanat, i mëkuar me këngë e bëma legjendare në odën e burrave, Azemi nisi të hedhë shtat e të selitet me ndjenja atdhetare e luftarake. Për këtë e ndihmuan edhe ninullat e gjysheve dhe shqiponja e gdhendur mbi kokën e djepit...

Vogëlushin e porshtuar në familjen Galica, prej Drenicës, në përshëndetjen me dhjetra të shtetit postikësht e revol...

Një ditë kullës së Galicëve i vuri zjarrin shkjavu dhe Azemi, pa derdhur asnjë pikë lot e pa u tutur, shtrëngoi grushtat, mallkoi armiqtë dhe u betua:

“Për atë qiell e për këtë dhé, që quhet Kosovë e quhet Drenicë dhe që është Shqipëri, sa të rritem edhe pak, do t'i djeg e do t'i vras të gjithë shkjetë gjersa të na buzëqeshë liria!”

Pa i mbushur të pesëmbëdhjetë vjetët,
Azemin e thirrën në kuvendin e burrave,
jo për të dëgjuar urtitë e pleqve e këshillat
e burrave, po për ta pagëzuar luftëtar e
për t'i besuar pushkën e alltien me dy
rrethatore fishekësh. Aty djaloshi bëri
betimin e dytë, të cilin e dëgjoji me veshët
e vet edhe një vogëlushe, që quhej Qerime,
por e thërrisnin Shotë, e cila më vonë do
të bëhej shoqja e bashkëluftëtarja dhe
gruaja e tij. Se edhe ajo i ngjiste Azemit
për trimëri, e zanave për bukuri.

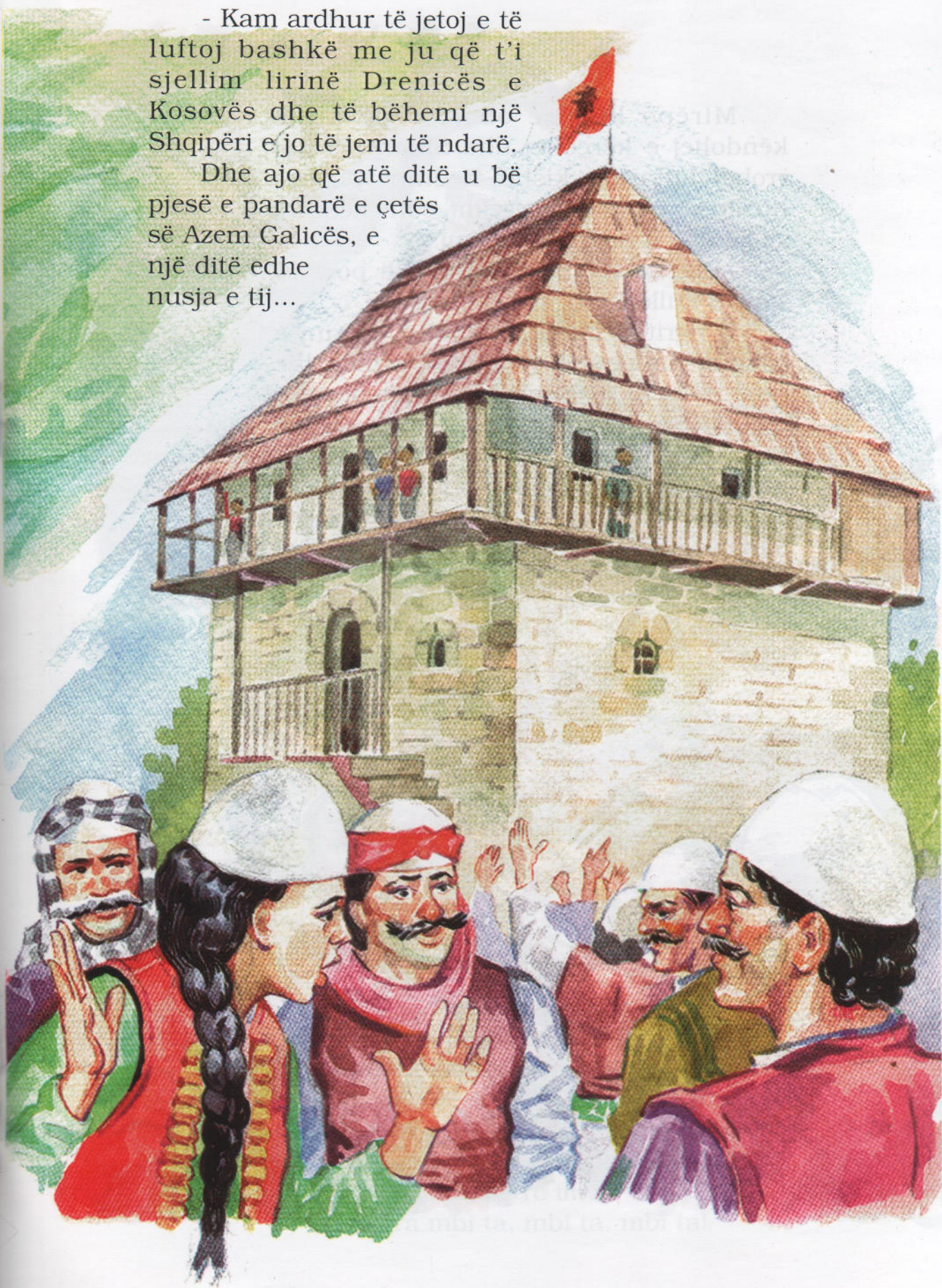

Pas betimit të dytë, në krye të shokëve, hipur mbi një kalë pullali, Azemi me shokë ranë mbi shkjetë dhe pushka e tij këndoi aq mirë e aq bukur sa i habiti të gjithë, prandaj e zgjodhën edhe komandant të çetës, prandaj i ngritën këngë rapsodët dhe i kënduan me çifteli trimëritë e tij.

Lufto Azemi e fito mbi shkjetë, gëzo Shota e rritu për ditë, erdhi një çast që trimëresha e Drenicës e veshur luftëtare shkoi e takoi çetën në një shpellë, duke mbajtur pushkën në dorë e alltien në brez. Aty u tha:

- Kam ardhur të jetoj e të
luftoj bashkë me ju që t'i
sjellim lirinë Drenicës e
Kosovës dhe të bëhemi një
Shqipëri e jo të jemi të ndarë.

Dhe ajo që atë ditë u bë
pjesë e pandarë e çetës
së Azem Galicës, e
një ditë edhe
nusja e tij...

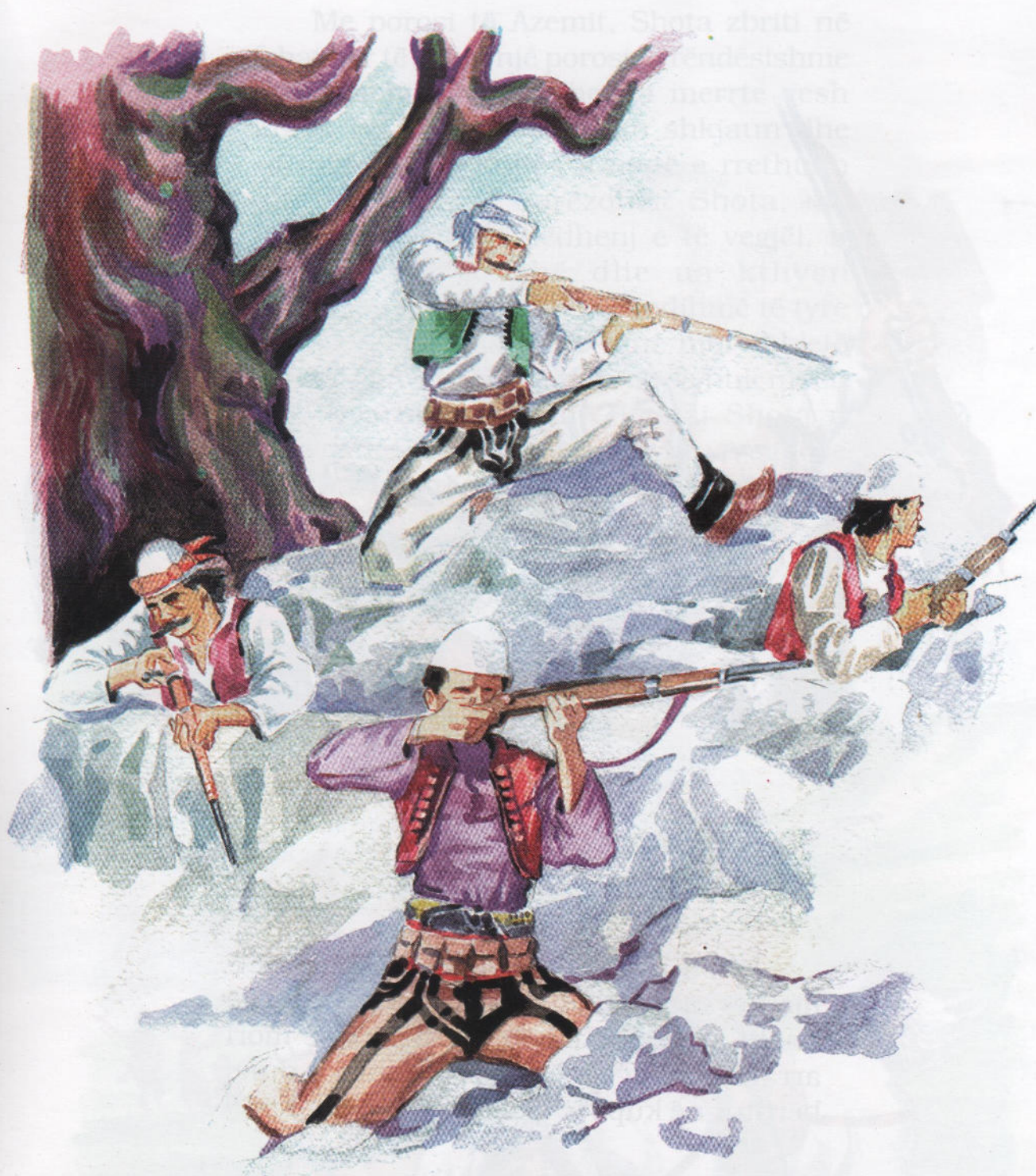

Mirëpo kur në oborr e në kullë këndohej e kërcëhej dhe Shota përmbi rrobat luftarake kishte hedhur vellon e nusërisë, u pre edhe gëzimi, edhe kënga e vallja dhe u hodh kushtrimi:

- Na ka rrethuar shkjaun e po i ve zjarrin kullës!

U ngritën burra, gra, pleq, të rinj e çiliminj në këmbë, rrëmbyen armët dhe ranë mbi shkjaun me gurë e me sopata, me alltie e me pushkë, me sakica e me hunj gardhi aq sa armiqtë u paluan përtokë e hëngrën dhé. Po ranë si burrat edhe dy vëllezër të Azemit, për të mos e harruar kurrë.

Nuk u mjaftoi dacka që hëngrën dhe pa kaluar disa ditë shkjetë ranë përsëri mbi Drenicë, me urë e me pushkë në duar. Azemi e çeta e tij rendën si veri përmbi kuaj dhe saora zbritën në Drenicë duke thirrur si të parët e tyre ilirë:

- O burra mbi ta, mbi ta, mbi ta!

Kështu shkjaun e pagoi një me dhjetë e një me njëzet dhe ndonjë që mbeti gjallë hodhi armën, u fsheh nëpër ferra e mori arratinë duke vënë duart në kokë e duke bërtitur në kupë të qiellit: “Kuku, majka!”¹⁾

1) *Obobo, moj nënë!*

Me porosi të Azemit, Shota zbriti në fshat për të kryer një porosi të rëndësishme e të fshehtë, që s'duhej ta merrte vesh kush. Po hafijet lajmëruan shkjaun dhe sa mbërriti në kullë, armiqtë e rrethuan dhe i thirrën të dorëzohet. Shota, me njerëzit e vet, të mëdhenj e të vegjël, u ngritën më këmbë dhe ua kthyen përgjigjen me plumba... Në ndihmë të tyre vrapoi gjithë fshati dhe ranë mbi shkjetë siç bie skifteri përmbi zogj, aq sa nuk mbeti këmbë armiku i gjallë. Pastaj Shota u kthye në çetë, e para se t'u tregonte ç'kishte ngjarë, trimëria e saj kishte vënë krahë e kishte mbërritur tek Azemi e të luftëtarët e vet, të cilët e përgëzuan dhe e uruan duke i ngritur një këngë trimërie.

Disa ditë më vonë Azemi, Shota e trimat e çetës, të gjithë shaluar mbi kuaj e me pushkën në sy e me gishtin në çark, ranë mbi një karvan me shkije, të cilët kishin vrarë, djegur e plaçkitur si cuba nëpër Drenicë, aq sa nuk e pa i pari të prapmin. I vetmi njeri që shpëtoi qe një çunak i plagosur në këmbë, të cilin, me urdhër të Azemit nuk e prekën, po e lanë të lirë të shkonte te shokët e vet. Dhe ai shkoi duke u zvarritur dhe u tha:

- E kam parë me sytë e mi, Azem Galica ka katër palë krahë e katër zemra. Shota ka tre palë krahë e tri zemra dhe çdo trim i tij ka një palë krahë e nga dy zemra. Dhe ata nuk i vret dot as me alltie, as me pushkë e as me top.

Qysh të nesërmen çeta
e Azemit nisën shikim të ri

Shkjetë, si të ishin hijena, nuk ngopeshin me gjakun e fëmijëve, grave dhe pleqve, prandaj ranë prapë përmbi Drenicë e përmbi kullën e Azemit e të Shotës, duke u hapur barkun me bajonetë e duke u prerë kokat vajzave e nuseve, të rinjve e vogëlushëve.

Sa morën vesh për masakrën që kishin bërë shkjetë, Azemi me trimat shkuan drejt e te varrezat dhe u përbetuan përmbi varret e të dashurve se do t'ua merrnin hakun. Dhe dita e hakmarrjes erdhi shumë shpejt. Të nesërmen Shota zbriti vetë në qytet, u fut në kafenenë ku hanin, pinin e deheshin oficerët, i doli përballë naçallnikut²⁾ dhe i tha:

- Naçallnik, të çon të fala Kosova, Drenica, Azemi e çeta e tij dhe po ta qendisin me plumba kraharorin, që ta kesh kujtim në botën tjetër... - Pastaj shtiu katër herë mbi të e vazhdoi: - Plumbin e pestë e ke kujtim nga unë e një batare të tërë nga ata që ke vvarë e prerë.

Naçallniku u shtri sa gjatë-gjerë, i mbytur në gjak, ndërsa oficerët e tjerë u fshehën pas banakut e poshtë tryezave, se brima e miut kushton pesëqind grosh, edhe kur të qëllon një drenicare, kosovare e shqiptare...

²⁾ Komandant

Qysh të nesërmen çeta e Azemit nisi të shkojë nga një fshat në tjetrin, nisi të zbresë nëpër fusha e të ngjitet nëpër male dhe kudo fuste tmerr e bënte kërdi mbi shkjetë, duke mos i lënë asnjë minutë të qetë e duke i detyruar të struken nëpër qytete. Me bukë e me rrobe, me armë e

me fishekë i mbante populli, që kishte besim e shpresë në të drejtën e vet për liri dhe te armët e trimat e çetës fitimtare të Drenicës.

Kur binin në beteja trimat thërrisnin:

- Prite, prite Azem Galicën!

Kjo thirrje ngrinte trimat nga varri dhe varroste për së gjalli shkjetë, aq e fuqishme e tronditëse ishte.

Po pas shumë betejave fitimtare, një ditë, ndërsa çeta u kishte zënë pritë shkjeve, të cilët kishin vënë përpara fëmijë, gra të ngarkuara me djepe e plaçka në shpinë e pleq, duke i goditur me kondakët e bajonetat e pushkëve, pasi donin t'i nisnin për në Turqi, Azem Galicën e morën plumbat atje ku i marrin trimat, në ballë e në kraharor... Pasi i mposhtën shkjetë e i liruan ikanakët muhaxhirë, Shota me trimat e ngritën trupin e tij të mbuluar me gjak, me lot në sy e me dhembje në zemër, dhe e çuan në bazën e tyre, ku e mjekuan me gjithëfarësoj barnash popullore, po nga thonjtë e vdekjes nuk e shpëtuan dot. Para se të jepte shpirt Azemi mblodhi të gjithë fuqitë që i kishin mbetur dhe u tha Shotës e luftëtarëve të vet:

- Amanet, o trimat e mi, mos u ndani e mos e ndërprisni luftën gjer në ditën e lirisë. Dhe të ma keni amanet e ta ruani si sytë e ballit Shotën, motrën e komandanten tuaj... Mua mos më varrosni në tokë, se shkjetë do të më çvarrosin e do më përdhosin eshtrat, se ata s'janë njerëz po egërshanë si bishat. Më lëshoni në thellësi të ndonjë shpelle dhe kyçeni këtë të fshehtë pas gjuhës e pas buzëve për tërë jetën...

Shota e trimat dhe gjithë Drenica e Kosova ia çuan në vend dëshirën e tij të fundit dhe për shumë e shumë vjet askush nuk e mori vesh këtë të fshehtë, gjersa erdhi një ditë që doli një atdhetar, mësues e poet, me emrin e nderuar Abdyl Krasniqi, që zbriti në shpellë dhe nxorri eshtrat e Azemit, që populli i Drenicës e i Kosovës i varrosën me madhështi e nderim të thellë, nën hijen e flamurit kuqezi, në tokën që Azemi e Shota e deshën si askush tjetër!

LEGJENDA SHQIPTARE - 6

libra të ilustruar për fëmijë

PRITE, PRITE AZEM GALICËN!

Autor: *Odhise Grillo*

Piktor: *Vehap Kokalari*

Përkujdesja grafike: *Irena Toçi*

Janë në qarkullim nga e njëjta kolanë:

SKËNDERBEU

BESA E SHQIPTARIT

DY BATOT DHE ZANA E ILIRISË

TRIM MBI TRIMA, GJERGJ ELEZ ALIA!

MARO KONDA, TRIMËRESHË!

PRITE, PRITE AZEM GALICËN!

KAPEDAN ÇELO PICARI

LEGJENDA E NJË SHKËMBI

OSO KUKA NË KULLË T'BAROTIT

KOSTANDINI DHE DHOQINA

ZANAT E MALIT DHE FUQIA E MUJIT

KALAJA E ROZAFATIT

NËNA ME ZEMËR TË MADHE

BOTIMET TOENA
ISBN 99927 1 193 0

